روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
صاحب امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران

جام جم

شنبه ۲۲ دی ۱۴۰۳ | ۱۰ رجب ۱۴۴۶
۲۰ صفحه | سال بیست و پنجم - شماره ۶۹۵۵
Saturday January 11 | 2025

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

شتاب در ابتلا به سرطان

وزیر بهداشت می‌گوید در آینده، سالانه ۴۰۰ هزار مورد مبتلا به سرطان داریم!

شیب ابتلا به سرطان در ایران نگران‌کننده است. هرچند اگر میزان ابتلا فقط ملاک باشد، همچنان وضعیت ایران در میانه‌های جدول ابتلا قرار دارد اما آنچه این مولفه را بی‌تاثیر می‌کند، روند پرشتاب ابتلا به سرطان در ایران است، آن‌قدر که حالا وزیر بهداشت و درمان از ابتلای حدودا دوبرابری به سرطان در سال آینده می‌گوید. آمارهای رسمی و موجود نشان می‌دهد سالانه حدود ۱۵۰ هزار ابتلا به سرطان در ایران ثبت می‌شود اما محمدرضا ظفرقندی همین دیروز عنوان کرده است «ما در حالی سالانه ۲۰۰ هزار ابتلا به سرطان داریم که پیش‌بینی می‌شود که در آینده سالانه ۴۰۰ هزار مورد مبتلا به سرطان داشته باشیم.» نکته مهم در میانه حرف‌های وزیر بهداشت این است که او این روند پرشتاب را به سن امید به زندگی نسبت داده، به این معنا که هر چقدر طول عمر جامعه ایرانی بالاتر برود، این ابتلا هم نمود بیشتری دارد اما آنچه در این میان غفلت شده، تغییرات سبک زندگی نسبت به گذشته است. همین حالا تهران در زیر چتری از آلاینده‌ها به‌سختی نفس می‌کشد و می‌دانیم یکی از دلایل مهم سونامی ابتلا به سرطان، همین آلودگی‌هاست. اگر با دست‌فرمان آماری بخواهیم به مسأله نگاه کنیم، وضعیت بدتر از آن است که در کلام هشدار وزیر بهداشت آمده است. همین ماه گذشته محمداسماعیل اکبری، رئیس مرکز تحقیقات سرطان ایران گفت: «سن ابتلا به سرطان در ایران ۱۰ سال پایین‌تر از دیگر کشورهاست و برای دوری از سرطان، باید به عوامل محیطی که بیشترین سهم را در ایجاد بیماری دارند، توجه کرد.» آمارهای منفی دیگری هم هستند که در ابتلا به این بیماری نقش مهمی را ایفا می‌کنند. به عنوان مثال حدود ۷۰ درصد جمعیت ایران دچار اضافه‌وزن یا چاقی هستند که شامل ۴۷ درصد اضافه‌وزن و ۲۳ درصد چاقی می‌شود و تقریبا ۹۰ درصد ایرانیان فعالیت بدنی کافی ندارند. این شامل کودکان و نوجوانان نیز می‌شود که دچار فعالیت‌های فیزیکی ناکافی هستند و مهم‌تر این‌که «یک‌سوم سرطان‌ها با چاقی در ارتباط است.» این آمارها را به رشد مصرف دخانیات در ایران اضافه کنید. میزان مصرف دخانیات در کشور از ۱۴ به ۱۷ درصد و در زنان نیز از ۴ به ۶ درصد رسیده است. البته می‌دانیم مصرف هر نوع دخانیات، تاثیر ۲۰ درصدی در ابتلا به سرطان دارد. آنچه در این میان مهم است، تغییر سیاست‌های نظام سلامت در این زمینه است، چیزی که حالا کارشناسان حوزه بهداشت نزدیک به یک دهه است که درباره آن هشدار می‌دهند. این‌که باید نظام سلامت از محوریت درمان خارج شود و به سمت پیشگیری برود. تصمیمی که یک عزم حاکمیتی می‌طلبد اما ارزش آن به اندازه جان عزیز نزدیک به ۲۰۰ هزار نفر در سال است.

استان‌های کشور بیشتر دچار چه بیماری‌هایی می‌شوند؟

میزان بروز ۱۰ سرطان شایع به تفکیک جنسیت در سال ۱۳۹۹

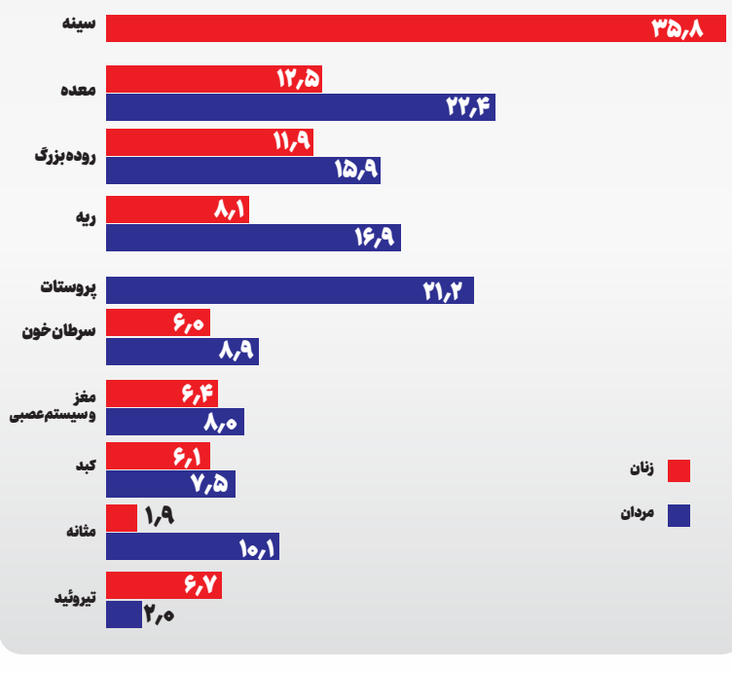

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۲	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۲۸
غروب آفتاب: ۱۷:۱۰	اذان صبح فردا: ۵:۴۵
اذان مغرب: ۱۷:۳۰	طلوع خورشید فردا: ۷:۱۴

امروز در تاریخ

- سالمرگ فیروز بهجت محمدی، بازیگر/ ۱۳۷۸
- سالمرگ احمد عاشورپور، خواننده/ ۱۳۸۶

حکمت

امام باقر(ع): خدا را نشناخته آن‌که نافرمانی‌اش کند.
(غررالحکم)

واحه

منم آن شکسته‌سازی، که توام نمی‌نوازی
چه فغان کنم ز دستی، که گسسته تار ما را/ سیمین بهبهانی

شمیم رحمت

- رسول خدا(ص):

بهترین یاران کسی است که ناسازگاری‌اش اندک باشد و سازگاری‌اش بسیار./ تنبیه‌الخواطر

مشق عشق

- وصیت شهید حسین یحیایی

«ای انسان‌های مسلمان، قرآن بخوانید. حق مسجد را برآورید و حقوق مومنین را درست به جا آورید. دعاها، نمازهای جمعه و جماعت را با عشق و شور و شوق پر کنید.»

نکته روز

رئیس اخراج

مسأله مهاجران یکی از مهم‌ترین مسائل برای جامعه آمریکایی است. آن‌قدر که بسیاری وعده‌های ضدمهاجرتی دونالد ترامپ را در پیروزی او در انتخابات ریاست جمهوری دخیل می‌دانند. درصد بالایی از مهاجران آمریکایی هم از نوع غیرقانونی هستند و درصد جرایم رخ داده در این کشور که به آنها نسبت داده می‌شود، روز به روز بروز بیشتری می‌یابد. همین امر به نوعی وعده‌های ترامپ در سیاست‌های ضدمهاجرتی‌اش را برای جامعه آمریکایی مهم‌تر کرده است. در فاصله کوتاهی تا آغاز به کار ترامپ در کاخ سفید، بسیاری از روزنامه‌ها و مجلات به گمانه‌زنی‌هایی در این رابطه دست زده‌اند از جمله نشریه اکونومیست که مطلب و تصویر اول خود را با تیتر «دونالد اخراجگر» به این موضوع اختصاص داده است. جلد این هفته اکونومیست به مسأله مهاجران آمریکا اختصاص یافته و این نشریه در سرمقاله خود به وعده‌های دونالد ترامپ به عنوان «رئیس اخراج» این کشور می‌پردازد. به عقیده اکونومیست سؤال اینجاست که آیا مردی که وعده ناپسندی همچون اخراج جمعی را مطرح کرده است، می‌تواند سیستم مهاجرت آمریکا را اصلاح کند؟ در این نوشتار بررسی شده است رئیس جمهور آمریکا تا چه حد می‌تواند برای خلاص شدن از شر مهاجران غیرقانونی پیش رود و تأثیر اقتصادی اخراج دسته جمعی مهاجران را برآورده کند. انتظار می‌رود که دونالد ترامپ، اصلاحات مهاجرتی را در اولویت ماموریت‌های خود قرار دهد و سیاست‌هایی از سودمند تا مخرب را برای نیل به این هدف اعمال کند. به عنوان مثال تصویب قانون لیکن رایلی که اخراج از کشور را به دلیل جرایم جزئی تسهیل می‌کند، شاهدی بر این مدعاست.

پیشخوان

پیچیدگی‌های یک گناه

درباره «بچه آهو»
کاوش در دگرگونی‌های روانی انسان

نویسنده: ماگدا سابو
مترجم: نصرا... مرادیانی
نشر: بیدگل
سال انتشار: ۱۴۰۳

«بچه آهو» نوشته ماگدا سابو، رمان پرهیجانی است که عمیقا در پیچیدگی‌های احساسات، روابط و دگرگونی‌های روانی انسان می‌کاود. این اثر که اولین بار در سال ۱۹۶۳ منتشر شد، آشفتگی روانی شخصیت اصلی خود را بررسی می‌کند و طیفی از درگیری‌های درونی و فشارهای انتظارات اجتماعی را به تصویر می‌کشد. سابو با سبک خاص خود، روایتی صمیمی و ناراحت‌کننده خلق می‌کند و دریچه‌ای از شکنندگی روان انسان را به خوانندگان ارائه می‌دهد. بچه آهو، رمانی قدرتمند و درونگرا است که خوانندگان را به کشف پیچیدگی‌های ذهن انسان دعوت می‌کند. سابو از طریق شخصیت کورا و رابطه نمادین او با بچه آهو، روایتی را می‌سازد که پیچیدگی‌های گناه، بی‌گناهی و هویت را بررسی می‌کند. کتاب، با تصویری تند و تند از سفر روانی یک زن، اثری عمیقا تامل‌برانگیز است که همچنان در میان خوانندگان طنین‌انداز می‌شود و ماهیت شکننده تجربه انسانی را روشن می‌کند. بچه آهو، دستاوردی است بزرگ از نظر قید و بند و تنگنای مفرط روایت؛ روایتی که در جست‌وجوی مفرّی است میان نیاز به حرف زدن و میل به سکوت.

در جهت عکس

غرق در گل نرگس

حس و حال این تصویر که از دشت‌های گل کازرون در استان فارس ثبت شده به قدری قوی است که می‌توان با تماشای آن، عطر نرگس را با تمام وجود حس کرد.

عکس: رضا قادری/ ایرنا

جهان

بزرگ‌ترین نان جهان!

- یک نانوای هندی در گوشه‌ای از خیابان شهرش بزرگ‌ترین نان جهان را تولید می‌کند که طول آن به ۳/۵ متر می‌رسد.

کیوآرکد را اسکن کنید

حادثه

فیل خشمگین!

- هنگام برگزاری جشنواره‌ای در هند، یک فیل مردی را با خرطوم گرفت و پس از تاب دادن در هوا او را پرتاب کرد.

کیوآرکد را اسکن کنید

بین‌الملل

اطفا با کیف زنانه

- آتش در آمریکا صحنه‌های عجیبی خلق کرد؛ ازجمله این‌که آتش‌نشانان آمریکایی از کیف زنانه برای خاموش کردن آتش استفاده کردند.

کیوآرکد را اسکن کنید

جامعه

نزاع در مرز هشدار

- نرخ خشونت که گاه در قالب نزاع ظاهر می‌شود، یک نشانه برای فهم اختلال‌های عملکردی جامعه است.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

فریب مرگ

آیا علم می‌تواند مردگان را زنده کند؟

ما آن‌قدر شیفته ایده زنده کردن مردگان شده‌ایم که فرصتی برای ورود علم به این حوزه و تبدیل آن به واقعیت را درنظر نگرفته‌ایم. از یک سو این ایده مضحک به نظر می‌رسد. طبیعتا مردگان نمی‌توانند به زندگی بازگردند؛ اما به این فکر کنید که لورِن کانادِی به مدت ۲۴ دقیقه از لحاظ بالینی مرده بود و سپس به زندگی برگشت. برخی افراد حتی تا ۲۷ دقیقه بدون هیچ ضربان قلبی زنده مانده‌اند. این موارد را نباید با «اثر لازاروس» اشتباه بگیریم که باعث می‌شود به نظر برسد کسی مرده و سپس احیا شده است. این موارد مرگ واقعی و بالینی هستند که افراد دوباره زنده شده‌اند. آیا اهمیت دارد که این زمان کمتر از نیم ساعت بوده؟ و اگر می‌توانستیم این مدت زمان را طولانی‌تر کنیم، چه اتفاقی می‌افتاد؟ آیا می‌توانیم از مرگ بازگردیم؟

کارول برادرز دچار ایست قلبی شد و ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بعد، قلب او دوباره به طور خودبه‌خود شروع به تپیدن کرد. افراد دیگری نیز پس از ایست قلبی، ساعت‌ها بعد به زندگی بازگشته‌اند. به طور معمول، اثر لازاروس حدود ۱۰ دقیقه پس از اعلام مرگ یک فرد رخ می‌دهد. یعنی فردی دچار ایست قلبی می‌شود، عملیات احیای قلبی را (CPR) آغاز می‌کنند، سپس مرگ او را اعلام و CPR را متوقف می‌سازند. حالا تایمر را روشن کنید. ۱۰ دقیقه بعد، این فرد ممکن است خودبه‌خود دوباره زنده شود. نکته مهمی که باید درباره اثر لازاروس یا همان خوداحیا به خاطر داشته باشیم، این است که این پدیده به معنای واقعی زنده کردن مردگان نیست. این مساله که از لحاظ بالینی مرده اعلام شده‌اید، معنایش این نیست که واقعا مرده‌اید، فقط بدین معناست که در چنین حالتی، علائم حیاتی را نمی‌توانند تشخیص دهند. علائم حیاتی نشان می‌دهد که قلب و مغز دیگر کار نمی‌کند اما درواقع فقط تاخیر در بازگشت جریان خون به بدن وجود دارد. علم هنوز نمی‌تواند به طور کامل توضیح دهد که چرا این اتفاق می‌افتد.

این موضوع همچنان حائز اهمیت است؛ زیرا احتمالا مواردی وجود دارد که فردی واقعا نمرده بوده ولی مرده اعلام شده، درحالی‌که می‌توانستند نجاتش دهند. در شرایط عادی، تنها چند دقیقه برای نجات یک زندگی فرصت وجود دارد. مغز به اکسیژن و خون نیازمند است. اگر به مدت پنج تا ۱۰ دقیقه نفس نکشید، احتمال زیادی وجود دارد که مغز شما دچار آسیب غیرقابل برگشت شود. می‌گویند پس از ۱۵ دقیقه، تقریبا غیرممکن است که بتوانید زنده بمانید. باید توجه کنید که مرگ درجه‌های متفاوتی دارد. ما هم روش‌هایی مانند احیای قلبی ریوی برای کاهش اثرات مرگ داریم. این می‌تواند تفاوت بین زندگی و مرگ باشد. با این روش می‌توانیم زندگی را پس از نقطه‌ای که فرد باید می‌مرد، طولانی‌تر کنیم.

روش‌های دیگری نیز وجود دارد که مشابه CPR، می‌تواند اثرات حفظ یا تمدید زندگی را ایجاد کند. یکی از این روش‌ها، القای هیپوترمی است که گاهی از آن برای بیماران دچار ایست قلبی استفاده می‌کنند. هیپوترمی به حفظ عملکرد مغز و افزایش احتمال بقای بیمار کمک می‌کند. علاوه‌بر این، دانشمندان در حال بررسی اقدامات تجربی دیگری هستند تا بتوانند ضمن جلوگیری از برخی آسیب‌ها، همچنان مرگ را به طور کامل معکوس کنند.

کریونیک یا سرمازیستی، موضوعی است که بیشتر مردم برای سال‌ها به طور مبهم با آن آشنا بوده‌اند. به عنوان مثال بازیکن بیسبال به نام تد ویلیامز، در سال ۲۰۰۲ درگذشت و سر او را با جراحی جدا و به صورت کریونیک منجمد کردند. منطق پشت عمل هم این است که در آینده با فناوری‌ها و روش‌هایی که اکنون در دسترس نیست، شاید بتوانند او را زنده کنند.

شرکت Tomorrow BioStasis خدمات کرایوپریزرویشن (حفظ انجمادی) را به مشتریان خود ارائه می‌دهد. بیشتر آنها از فعالان بخش فناوری هستند و توانایی مالی لازم برای تلاش در حفظ مغز خود پس از مرگ را دارند. ایده این روش، زنده کردن مردگان مانند آنچه تد ویلیامز ۲۰ سال پیش انجام داد، این است که بدن را حفظ کنند تا در آینده دلیل مرگ قابل معکوس کردن باشد. در برخی موارد، این فرآیند فقط شامل مغز می‌شود و بدن دخالتی ندارد. بسیاری از این افراد تمایل دارند فقط مغز خود را حفظ کنند. در این حالت، باور آنها این است که در آینده می‌توانند بدن جدیدی برای‌شان فراهم کنند یا حتی به صورت مجازی به زندگی برگردند.

در سال ۲۰۱۶، شرکتی به نام BioQuark پیشنهاد آزمایش‌هایی را ارائه داد که شامل تزریق سلول‌های بنیادی به نخاع بیمارانی بود که دچار مرگ مغزی شده بودند. قرار بود فرآیند را با تحریک الکتریکی اعصاب، درمان بالیزو تزریق پروتئین ترکیب کنند. اغلب محافل علمی به شدت این ایده را مورد انتقاد قرار دادند. از آن سو، نشان داد افراد با پول و امکانات کافی، به آزمایش عجیب‌ترین ایده‌ها برای غلبه بر مرگ علاقه نشان می‌دهند.